

NÉMET GYALOGSÁGI ÁSÓ

Kenyeres Dénes alezredes

MH Szentgyörgyi Dezső Harcászati Repülőezred, Kecskemét

A magángyűjteményembe – a kollekció első darabjai között – 1954-ben egy német gyalogsági ásó is bekerült. A birtokomban fellelhető irodalomból megállapítottam, hogy a gyalogsági ásó a múlt század második felében került a katonák felszerelési közé. Ebben az időben az európai hadseregek katonái egy részénél már megtalálhatók voltak a gyalogsági ásók különféle méretben és formában.

Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregében a gyalogos katonák felszerelésében 1879-ben már rendszeresítve volt. Az orosz hadsereg gyalogos ezredeinél 1912-ben már szintén használták a gyalogsági ásót. Az Osztrák-Magyar Monarchia gyalog ezredeiben a katonák az úgynevezett Linnemann-féle gyalogsági ásót használták. A gyalogsági ásó a derékszíjra volt erősítve s a szurony alatt volt felcsatolva, s a bal csípő alatt függött. Nagyon találóan fogalmazta meg Stromfeld Aurél vezérkari százados az egyik művében a gyalogos katona felszerelését: " A katonailag képzett embernek lőfegyverrel és az ahhoz tartozó szálfegyverrel - szuronnyal -, valamint a gyalogsági ásóval való felszerelése adja a gyalogost". Pedig ő akkor még nem tudta, hogy az első világháború ideje alatt a harcosok hány millió köbméter földet forgatnak majd meg gyalogsági ásóval.

Az első világháború második felében, 1917 márciusában az Osztrák-Magyar hadsereg-főparancsnokság úgy döntött, hogy a lovashadosztályokat átszervezi gyaloghadosztályokká. A lóról szállott huszárokat átképezték gyalogos katonává, s ellátták őket gyalogsági ásóval is, tehát az ő felszerelésükben is megjelent a gyalogsági ásó.

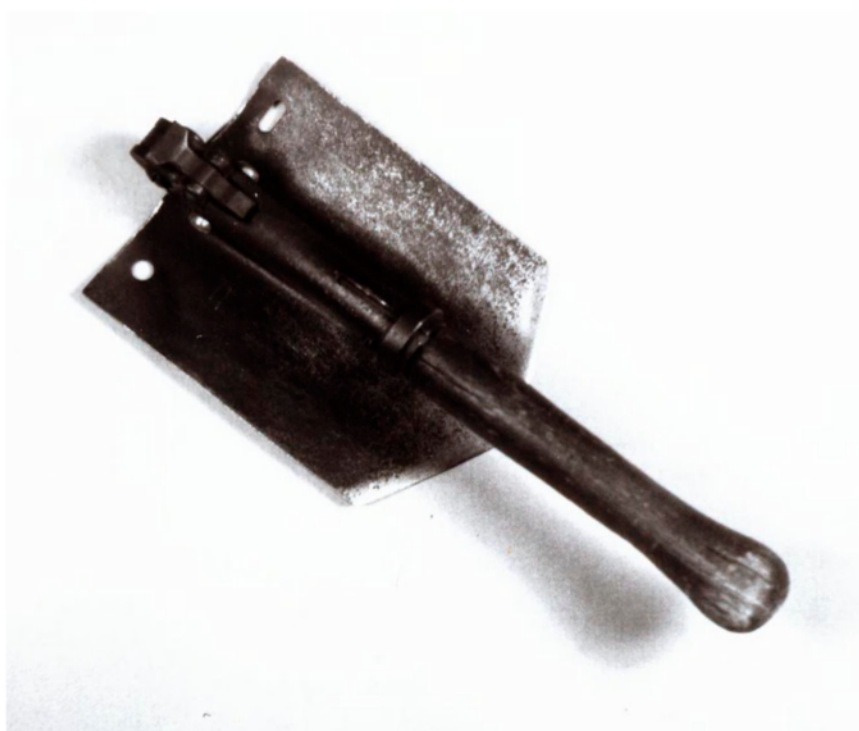
Az én gyűjteményemben egy darab II. világháborús német gyalogsági ásó található. A német hadseregben ezt a típust 1937-39 között rendszeresítették. Érdekessége a típusnak, hogy ez a gyalogsági ásó formára teljesen eltér a merev alakú úgynevezett Linnemann-féle típustól.

A német gyalogsági ásónak működése szempontjából három állása van:

- Az úgynevezett hordhelyzet, /1.sz. ábra/
- Kapa helyzet,
- Teljesen összecukott helyzet. /2.sz. ábra/

1. számú ábra: Német gyalogsági ásó hord helyzetben

2. számú ábra: Német gyalogsági ásó összezsukott helyzetben

A hord helyzet biztosítja az ásószerű szerszám használatát is. S ilyen helyzetben lehet a hord-szíjba is beilleszteni, majd a derékszíjra felcsatolni.

A kapa helyzet biztosítja azt a formát, amikor kapálni, kaparni lehet vele a földet, vagy homokot.

A csukott helyzet pedig azt biztosítja, hogy esetleg málhazsákba, vagy más egyéb helyre, kis férőhelyre is el lehessen rakni. Így kicsi a férőhely szükséglete. A német gyalogsági ásonak bőr tokja is van. Ezt fel kell húzni az ásó részre, így nem sérti, vágja el a katona kezét, s biztosítja a derékszíjra kapcsolás révén a hordhelyzetet. A bőrtok felső felén van egy karika, s ez illeszthető, kapcsolható a derékszíjhoz.

A német gyalogsági ásó leírása:

A gyalogsági ásó vegyes szerkezetű egyéni, műszaki sánctszerszám. Az ásó feladata, hogy a katona rövid idő alatt lövészteknőt, vagy lövészgödröt ásson magának s abban rejtse el magát, így védve testi épségét az ellenséges gyalogsági, s kisebb tüzérségi tűz ellen. Az ásó formájának változtatását közepén egy csapszeg biztosítja, mely lehetővé teszi, hogy a lapát forma elforduljon 180 fokban a nyél tengelye mentén.

Az ásó és a nyél része vasból készült. A nyél felső fele fából van kiesztergálva. Az ásólap felső felén kör és lapos ovális furat látható. A csapszeg mentén való forgást - három helyzetben - egy rögzített biztosító akadályozza meg. Ez teszi lehetővé az ásó, kapa és csukott helyzetben való rögzítést. A nyél összeillesztését bilincs és egy darab facsavar biztosítja. A gyalogsági ásó műszaki adatai:

Az ásó teljes hossza, tokkal együtt:	565 mm
A bőrtok hossza a karikával:	260 mm
A bőrtok szélessége:	160 mm
Az ásólap szélessége:	143 mm
Az ásólap hossza:	188 mm
Az ásólap vastagsága:	2 mm
Az ásónyél hossza:	347 mm
A nyél átlagos vastagsága:	30 mm
Az ásó teljes tömege:	1,1 kg
A bőrtok tömege:	0,1 kg

A fényképfelvételt Szrenkó Gábor /Kecskemét/ készítette 1994-ben, melyért ezúton mondok köszönetet.

Felhasznált irodalom:

- Barczy Zoltán-Somogyi Győző: Királyért és Hazáért.... (Corvina kiadó, Bp. é.n.)
- Gerharc Fürster-Peter Hoch-Reinhold Müller: Uniformen europischer Armen. (Berlin, 1978.)
- Stromfeld Aurél: Hadseregszervezés. (Budapest, 1907.)